practisch gelijk met een ontzetting uit het ambt. En evenzeer is dit het geval, wanneer iemand zonder groote en gewichtige oorzaken, die de Classis goedkeurt, een ander levensberoep kiest, alleen bijv. omdat zulk een wereldsch beroep meer geld oplevert of gemakkelijker te vervullen is. Wie om zulke redenen zijn ambt verlaat, is zeker niet ook waardig langer de eere en naam van een Dienaar des Woords te behouden. Hij toont toch door zulk een daad, dat elke waarachtige roeping voor het ambt bij hem ontbroken heeft, en het zou zelfs een ergernis geven, wanneer zulk een persoon, na om deze wereldsche redenen zijn ambt te hebben neergelegd, dan toch straks weer ging optreden om het Woord te bedienen. Of daarom elke overgang tot een anderen staat des levens noodzakelijk tot gevolg moet hebben, dat men den naam en eere van een Dienaar des Woords verliest, is een vraag, die we in volgend artikel bespreken zullen. Maar ook al zijn er gevallen denkbaar, waarin de Classis zoo iemand de eere en naam van een Dienaar des Woords laat behouden, dan is dit toch nooit als een van zelf hem toekomend *recht*, of wil men als iets wat uit het eens-predikant-geweest-zijn noodzakelijk voortvloeit, maar dan is dit een *gunst*, die de Classis verleent en die bij het verleenen van het ontslag uit den dienst dus uitdrukkelijk moet geconstateerd worden. Zulk een predikant moet dan, gelijk men het gewoonlijk uitdrukt, *emeritus predikant* verklaard worden. Maar waar dit niet geschiedt en de Classis ontslag uit het ambt zonder meer verleent, daar houdt met dit ontslag vanzelf elke bevoegdheid, aan het vroeger bekleede ambt ontleend, op. Zelfs zou daarom het wel goed wezen, waar het schijnt, dat omtrent dit punt eenige twijfel bestaat bij sommige kerken, die zulk een ontslagen predikant toch nog uitnoodigen om het Woord te bedienen, dat de Classis, die zulk een ontslag te verleenen heeft, ook publiek ter kennis van alle Kerken brengt, *op welke wijze dit ontslag verleend is*, opdat iedere Kerk kunne weten, of de betrokken persoon daarmede al of niet opgehouden heeft predikant te zijn. Het ontslag kan toch verleend worden *salvo honore*, d. w. z. zoo dat men de eere en naam van een predikant behoudt, maar het kan ook verleend worden *sine honore*, zoodat men elke bevoegdheid aan het ambt verbonden, verliest. De Classis heeft in elk speciaal geval hierover een beslissing te nemen en wanneer het *salvo honore* niet uitdrukkelijk wordt uitgesproken, volgt hieruit van zelf, dat zulk een ex-predikant dan ook geen bevoegdheid meer bezit om in onze Kerken het Woord of de Sacramenten te bedienen.

DR. H. H. K.

Leestafel.

1. KLAVERVIER. Bloemlezing uit Kinderlectuur. Een serie Leerboeken voor de Christelijke School door K. VAN DEN BERG, M. 't HOOFT, A. OOSTERWIJK en A. I. RIETVELD. Geïllustreerd door Frans van Noorden e. a. Achtste en Negende deeltje. Utrecht — Kemink & Zoon — Over den Dom. 1915.

'n Tijd geleden mocht ik hier bespreken het, ten vorigen jare bij P. NOORDHOFF te GRONINGEN verschenen, NEDERLANDSCH LEESBOEK voor de Christelijke Scholen door D. WOUTERS en F. ANDRE.

In dit jaar wordt bij KEMINK & ZOON te UTRECHT uitgegeven: een serie „Leesboeken voor de Christelijke School", door de heeren hoofden van Christelijke Scholen, wier namen ik hier boven afschreef en die, omdat zij met hun vieren deze serie samenstellen, aan een klaverblad met vier blaadjes hebben gedacht, hun reeks: KLAVERVIER betitelden.

'n Firma als KEMINK & ZOON weet, op het stuk van zaken-doen, wel wat haar al of niet past. Ik mag dus veronderstellen, dat zij er, zoo pas na de onderneming van NOORDHOFF, wijselijk voor gepast zou hebben te richten tot de heeren: VAN DEN BERG te AMSTERDAM, 't HOOFT te DRIEBERGEN, OOSTERWIJK te 's-GRAVENHAGE en RIETVELD te NIJMEGEN, zooals deze in hun VOORBERICHT mededeelen: „de vereerende uitnoodiging, voor de Christelijke Scholen een stel leesboeken samen te stellen", — indien zij ook van haar uitgave eener dergelijke serie geen mercantiel voordeel zou verwachten.

Zaken zij nu eenmaal zaken.

Mede op grond van de zooeven genoemde onderstelling, oftewel hypothese, komt het mij in hooge mate waarschijnlijk voor, dat het met de leesboeken voor de christelijke Scholen een nieuwen koers neemt. En dat niet alleen met die voor de christelijke, maar ook voor de openbare scholen.

De samenstellers van KLAVERVIER vertellen toch ook in hun VOORBERICHT, dat de vereerende uitnoodiging bepaaldelijk inhield: „een stel leesboeken samen te stellen in denzelfden trant als die van MOLS en VAN STRIEN en VAN BLINK voor 't openbaar onderwijs".

Over dezen nieuwen koers kan ik mij niet anders dan verheugen, wijl de bedoeling er mee is, zooals mij bleek, door middel van het leesboek te bereiken, dat ten omzent het schoolkind wat smaak krijgt voor letterkunst.

Of dat met de leesboeken der andere richting niet best ging, kan ik, die in deze materie geen vak-man ben, niet beslissen.

Maar 't zal wel zoo wezen.

'n Betrekkelijk zoo groot aantal schoolhoofden van naam zou anders niet in een nieuwe richting sturen. En heb ik niet, voor een paar jaar te ANTWERPEN, een elegante en kunstzinnige congres-vrouw uit HOLLAND, toen zij het over „Verzen" had, allerbehoorlijkst hooren klagen over de artistiek-zoo-erg-minderwaardige versjes, die haar kind op school moest leeren?

Dat nu de nieuwe richting zoekt te bereiken wat ik zoo straks noemde, bleek mij èn uit wat de heeren WOUTERS en ANDRE in het VOORBERICHT bij hun serie schreven èn, zoowel uit het VOORBERICHT van KLAVERVIER, als uit een gesprek dat ik met één hunner had.

Het ligt voor de hand, tusschen deze twee series van „leesboeken voor de christelijke school" een vergelijking te maken.

Maar, zooals men meer wat voor-de-band ligt, bij nader bezinning, toch niet doet, zoo gaat het ook hier.

Immers, de twee series zijn wel van een zelfde genus, maar tusschen beiden is toch een specifiek verschil.

En dat zit 'm hierin.

Beiden geven een bloemlezing, maar terwijl de verzameling van uitgelezen proza- en dichtstukken, die WOUTERS en ANDRE bieden, ontnomen is aan heel de Nederlandsche belletrie, is die welke KLAVERVIER biedt, uitsluitend ontnomen aan „Kinderlectuur". Dat had KEMINK & ZOON bij de vereerende uitnoodiging, blijkens het VOORBERICHT, zoo gevraagd en KLAVERVIER heeft zich daaraan dan ook gehouden.

De critiek heeft dus, om billijk te zijn, met dit specifiek verschil te rekenen.

Daarbij komt nog iets.

Van WOUTERS en ANDRE, of liever van NOORDHOFF kregen wij de XII deeltjes en daarmee heel hun NEDERLANDSCH LEESBOEK op eens, maar KEMINK & ZOON zond ons van de serie van KLAVERVIER slechts deeltje VIII en IX.

Dit zit 'm nu weer zóó.

KLAVERVIER vat de taak lang niet licht op.

In het VOORBERICHT spreken de heeren van hun „nauwgezetheid" en „angstvalligheid". Als ik het nu goed begrepen heb, dan zijn zij met de keuze der leesstukken gereed, maar nog niet met die der plaatjes, welke in of boven die lees-stukken moeten komen; althans wat betreft deel I—VII en deel X en XI.

Waar uitgever en samensteller echter gemeend hebben met deel VIII en IX maar vast voor den dag te moeten komen, wil ik, onder voorbehoud van een nadere beoordeeling van dit leesboek, bij toezending van de rest, over deze twee deeltjes, waarvan VIII bestemd is voor het 5e en IX voor het 6e leerjaar, gaarne mijn oordeel uitspreken.

En dan was al mijn eerste indruk, dat KLAVERVIER met deze twee deeltjes metterdaad veel kans heeft te bereiken, wat de nieuwe richting bedoelt.

Ook in „Kinderlectuur" zit wel belletrie, en daarvan hebben de vier heeren met gelukkige hand gegrepen en in deze twee deeltjes van hun serie onder-dak gebracht.

Deze met zorg gekozen proza-stukjes en versjes kunnen zeker bij kinderen smaak wekken voor wat men „fraaie letteren" noemt. En ik heb het niet bij een eersten indruk gelaten, maar omdat ik deze uitgave voor onze volksopvoeding lang geen overbodig werk en, met het oog op de ideëele cultuur van ons volk, een mij zeer verblijdende onderneming acht, de moeite gegeven deze twee deeltjes nauwkeurig te lezen. En nu ben ik het niet alleen goed eens met KLAVERVIER als zij schrijven: „Wij hebben alles geweerd wat naar onwaarheid en onnatuurlijkheid zweemt", maar het dunkt mij ook dat, over het geheel, wat zij uit „Kinderlectuur" grepen, „mooi" is omdat het is „waar" en „natuurlijk"; iets wat een kinderziel zoo voelt en waar het bij kunst zoo op aan komt.

Zeker staat, naar de norm der schoonheid, hier niet alles even hoog, maar toch kan alles wat in deze deeltjes staat, zij het ook in meerder of minder mate de kinderen, als zij het lezen, den trek doen beat krijgen voor letterkunst.

Daarbij toonen de heeren als goed onderlegde Gereformeerden hun inzicht in de „Gemeene Gratie", doordat ze, al stelden zij ook saam een leesboek voor de christelijke school, niet alleen proza- en poezie van christelijke, oudere en jongere auteurs opnamen, maar tevens, zij het ook allerminst ón-christelijke stukken van niet-christelijke auteurs. Ook hebben zij, wat mij bijzonder aangenaam aandoet, niet verzuimd proza- en poeziestukken van schrijvers onder onze VLAAMSCHE stamverwanten op te nemen.

Wat nu de plaatjes betreft, die mogen er wezen. Zij doen niet minder aardig en goed dan die in het VIIIste en IXe deeltje van het Leesboek van WOUTERS en ANDRE. Zij doen FRANS VAN NOORDEN e. a., die als verluchters op het titelblad van deel VIII en FRANS LAZERIUS e. a., die als zoodanig op dat van deel IX vermeld staan, eer aan.

Iemand van mijn kennissen vertelde me, dat het vinden van 'n klaverblad van vieren hem altijd plezier doet omdat het hem geluk spelt.

U zult dit wel met mij kortweg superstitieus noemen.

Wij zullen de samenstellers van dit leesboek er dan ook niet van verdenken, dat naast de omstandigheid, dat zij met hun vieren zijn, ook nog, zelfs maar een drupje superstitie heeft meegewerkt bij hun keuze van den naam, waaronder zij deze hun gemeenschappelijke zaak voeren. Maar wel heb ik, uit wat ik reeds van de twee deeltjes zag, een redelijken grond om de onderneming van KLAVERVIER geluk te spellen.

2. Vijf-en-twintigste Jaarverslag van „EUDOKIA" Stichting van Lijders aan Chronische en Acute ziekten, Bergweg, 323 Rotterdam, 1914.

Nog enkele maanden, en de Vereeniging EUDOKIA, aan wier stichting wijlen mijn vriend Ds. F. LION CACHET zulk een werkdadig aandeel nam, zal 25 jaren bestaan.

Wij ontvingen dezer dagen wederom haar Jaarverslag waaraan ik hier een en ander ontneem om EUDOKIA bij mijn lezers te doen gedenken.

De bekwame directrice, Mevrouw M. E. HOVTEMA, kwam op haar besluit, haar taak neer te leggen, terug en zal voorloopig in functie blijven.

De Huis-arts, DR. W. B. VAN STAVEREN, bleef, als internist, met DR. J. J. C. BIERENS DE HAAN en diens adsistent DR. J. V. REE als chirurgen, aan de Stichting hulp verleenen. Ook vele andere Medici deden hun patiënten in EUDOKIA opnemen. Een overeenkomst werd gesloten met het pas opgerichte RADIO-THERAPEUTISCH INSTITUUT en behalve de voor dat Instituut zelf noodige localiteiten, werden ook in de 3 klassen kamers en bedden beschikbaar gesteld.

Merkwaardig is ook, in verband hiermede, wat DR. V. STAVEREN in zijn MEDISCH OVERZICHT schrijft: „Wij telden dit jaar op deze afdeeling (de Chronische) minder ongeneeslijke kankerlijders dan wel anders het geval is. Sedert de X-stralen en het radium als geneesmiddelen tegen deze vreeselijke ziekte bekend geworden zijn, en in het kanker-instituut daartegen worden aangewend, wordt de hoop verlevendigd ook voor deze ongelukkigen".

Het totaal-patiënten bedroeg, in 1914, 1571 met 64949 verpleegdagen.

In de RÖNTGENKAMER deed DR. LAMMERS talrijke opnamen.

De heer J. W. VERHAAK bleef werkzaam als geestelijk Verzorger.

Ook BELGISCHE gewonden werden als patiënten van het ROODE KRUIS in EUDOKIA verpleegd.

Niettegenstaande de tijdsomstandigheden, waardoor de prijzen van levens- en geneesmiddelen stegen en giften zoowel als contributiën afnamen, sloot de Exploitatie-rekening met een tekort van slechts *f* 250.84.

Men blijve voor deze, van huis uit, gereformeerde Stichting op het gebied der philanthropische cultuur, die zich, vooral na haar uit- en inwendigen „uitbouw", in zoo groote mate verheugen mag in de sympathie onzer medeburgers, *bidden* en *geven*.

„Wie haar wil legateeren", zegt het verslag, „gelieve dit te doen aan:

DE VEREENIGING „EUDOKIA
gevestigd te ROTTERDAM".

G.

Uit de Pers.

In *Bethesda* schrijft Ds. I. M. Mulder, geestelijk verzorger te Veldwijk, een in memoriam ter gedachtenis aan Ds. de Mol Moncourt, die 15 Februari aldaar overleed. Waar de naam van Ds. de Mol Moncourt in de dagen der Doleantie vaak genoemd en ook niet weinig gesmaad is geworden, moge dit loffelijke getuigenis van Veldwijk's geestelijke verzorger, die hem zoo van nabij kennen leerde, hier een plaats vinden:

Een kort levensbericht aangaande den beminden, kranken broeder, die den 15en Februari van dit jaar op onze stichting Veldwijk in Jezus ontliep, vinde in dit maandschrift een plaats.

Een langen, bangen lijdensweg heeft de Heere dezen emeritus-dienaars des Woords doen bewandelen, en wie in de gelegenheid was, hem in zijn lijden gade te slaan en dat gebroken leven aanschouwde, kon niet anders dan met groote deernis over hem en in hem ook over zijn gade en kind vervuld zijn. Wanneer men hem, vooral in de laatste weken en maanden zag nederliggen, kon men zich moeilijk voorstellen, dat ook hij eenmaal een door velen gezocht Evangeliedienaar was, die met gloed en liefde voor zijnen Meester de boodschap des heils bracht. En toch was dat zoo. Menigeen heeft onder zijn prediking de heerlijkheid gesmaakt van de woorden des levens. Menige ziel is door hem gesterkt. En voor sommigen was hij een geestelijke vader, en in de hand Gods het gezegend middel tot zelfontdekking.

Maar zijn werkdag heeft niet lang geduurd.

Ds. de Mol Moncourt was geboren den 27 Augustus 1856 te Groningen, waar hij in het huisgezin zijns vaders een degelijke, christelijke en ook maatschappelijk uitnemende opvoeding genoot. Na aan de Universiteit van Utrecht, waar hij om zijn godsvrucht bij zijn vrienden bekend en bemind was, zijn studiën volbracht te hebben, ving hij in 1883 zijn dienstwerk aan te Bunnik, waar hij gedurende 2½ jaar met veel toewijding arbeidde en vooral de lammeren der kudde aan zich wist te verbinden.

Zijn tweede gemeente was Vriezenveen, waar een Christelijke school door zijn overmoeiden ijver tot stand kwam, en waarvan ook de eerste steen door hem werd gelegd. Opmerkelijk dat de liefde voor het Christelijk onderwijs, tot het laatst van zijn leven toe, onzen broeder zoo krachtig is blijgebleven. Toen tengevolge van zijn lijden zijn verstandelijke vermogens langzamerhand almeer beneveld werden, bleven er altijd nog enkele onderwerpen over, waarover hij gaarne sprak. Wat eenmaal b.v. mannen als Witteveen en Chevallier voor het Veluwsch dorpje Ermelo geweest waren en wat het Christelijk onderwijs beteekende voor ons volk, dat waren zijn geliefkoosde onderwerpen. Wanneer men dat maar aanroerde, leefde Ds. de Moncourt op, en dan moest men menigmaal spoedig het gesprek afbreken, omdat zich rustig houden voor hem een vereischte was.

Ook de Zending had in de dagen zijner kracht de volle liefde van zijn hart. In Vriezenveen verzamelde hij reeds om zich een kring van belangstellenden in dien arbeid. En later, toen hij reeds op Veldwijk verzorgd moest worden, had hij in zijn zakboekje de namen staan van zendelingen, die hij niet wenschte te vergeten, en die hij in het gebed bizonder wenschte te gedenken. Trouwens, de lijdende broeder sprak het eens uit tot iemand, die hem bezocht: „Vrijdags is de dag, waarop ik altijd voor de Zending bid."

Of nu Vriezenveen een te groot en te zwaar arbeidsveld was, dan wel of de kerkelijke strijd van de dagen der Doleantie zijn zwak zenuwgestel te zeer aangreep — wij weten het niet. Maar in dien tijd openbaarden zich de eerste verschijnselen der ziekte, die wel aanvankelijk hem nog niet den arbeid geheel belet en, maar die toch met vreeze en zorg voor de toekomst vervulden. Besloten werd het drukke arbeidsveld van Vriezenveen vaarwel te zeggen. Wel viel het scheiden zwaar, zoowel voor den leeraar als voor de gemeente, voor wie hij »onvergetelijk« geworden was. De Heere gaf zelfs bij het afscheid nog kennelijken zegen, toen — op de bede van den scheidenden leeraar, dat zijn laatste woord tot de gemeente niet ongezegend mocht blijven, maar vrucht mocht dragen, al was het maar voor éene ziel — de Heere blijkbaar medewrocht en een der samengestroomde hoorders in het hart gegrepen werd. Doch, hoe pijnlijk ook het uiteengaan was — het scheen alzoo Gods weg te zijn en Nieuwerkerk a/d. IJssel werd de derde gemeente.

De derde... en helaas na korten tijd ook de laatste!

Ofschoon reeds lang het hart overhelde naar de Doleantie, tot uittreden was het nog niet gekomen. Doch dat geschiedde nu in Nieuwerkerk. Dagen van moeite en groot verdriet braken echter daarmede aan. Voor de rust van eigen hart en geweten werd de gewichtige stap ondernomen, maar anderzijds vermeerderde aan den buitenkant van het leven de strijd en de onrust. Op een gegeven tijdstip moest binnen drie dagen de pastorie ontruimd worden en kwam het gezin van den dienaar des Woords in de grootste moeite, want nergens was er een huis te vinden, waar het gezin, bestaande uit man en vrouw en twee kinderen met eene dienstbode, intrek kon nemen. En wel gaf de Heere uitkomst, toen, nadat in de pastorie met den kerkeraad de zaak in het gebed voor den Heere gebracht was, schier onmiddellijk na het Amen een broeder der gemeente aanbiedde met de boodschap, dat hij voor het gezin een gedeelte van zijn huis wilde ontruimen, maar al dergelijke omstandigheden grepen toch het zenuwgestel van Ds. de Moncourt te zeer aan. De kwaal verergerde. Zoolang mogelijk werd de arbeid voortgezet. Ook in Nieuwerkerk werd een school gesticht. Maar eindelijk werd toch een tijdperk van rust noodig; straks gevolgd door aanvrage om emeritaat. En ofschoon aanvankelijk de verpleging in eigen huis te Zeist nog plaats hebben kon, toch werd ook dat te moeilijk; zoodat sedert Mei 1894 de stichting Veldwijk hem op de lange lijst harer kranken ingeschreven vindt.

Wat er in die meer dan twintig jaren is doorgestaan en geleden, laten wij rusten. De vorm zijner krankheid was van dien aard, dat wel langzamerhand de toestand achteruitgaande was, maar toch bleef er gedurende langen tijd een betrekkelijke mate van helderheid. Dat maakte voor den lijder eenerzijds het dragen van zijn kruis moeilijker, omdat hij zich nu rekenschap kon geven van zijn toestand, anderzijds echter was dat ook weer een groote gunst des Heeren, want nu kon hij nog veel genieten en veel ook getuigen van wat er in zijn binnenste omging en van zijn liefde tot Christus.

En dat heeft hij trouw gedaan. Anderen heeft hij vertroost, en zijn Bijbel, dien hij altijd bij zich droeg, was hem een »portefeuille met bankpapier geldig bij de hemelsche bank«, waarmede hij soms degenen, die hem verzorgen moesten, bemoedigde.

In den laatsten tijd werd het echter almeer een snelle afloop der wateren. De samenkomsten op den Rustdag konden niet meer worden bijgewoond. De lijder werd bedlegerig. De geestestoestand werd al minder. Zoodat, toen in het begin van Februari er nog een longontsteking bijkwam, de toestand al spoedig van dien aard werd, dat men niet anders verwachtte of Ds. de Moncourt zou heengaan. Maar heerlijk was het te merken, hoe ook in die laatste dagen uit dezen lichamelijk en geestelijk zoo diep ingezonken lijder de kracht der genade naar voren trad. Met een beslistheid, die we niet meer verwacht hadden, gaf hij op de vraag of het oog op den Heere Jezus gevestigd was, ten antwoord: door Gods genade ja! En bij eene aanhaling uit den 25en Psalm, stak hij nog den laatsten avond zijns levens de hand uit en liet den ring zien, dien hij droeg, met de woorden er op: »De Heere is mijn Herder«.

En zoo is dan onze broeder heengegaan. Hij heeft nog in zijn krankheid een lichtspoor nagelaten. Lijdende heeft hij anderen lijden geleerd, en stervende heeft hij ons gewezen op Hem, die als de Goede Herder eenmaal alle zijne schapen binnen brengt in zijns Vaders huis. Wel mocht, toen met eenen kleinen kring van familie en vrienden op Veldwijks doodenakker het stoffelijk overschot van den ontslapene ter aarde besteld werd, de eenige dochter, ook namens haar lijdende moeder, bij de geopende groeve *allereerst* woorden van dank aan den Heere spreken, die aan haar lieven vader zoo heerlijk de macht zijner genade had geopenbaard en onder zijn lijden hem zoo menigwerf had verkwikt.

En wat Veldwijk betreft, wij hebben de heerlijke beteekenis onzer stichting dieper dan immer gevoeld aan het sterfbed en bij de geopende groeve van dezen dienstknecht des Heeren. Welk een voorrecht voor hem, dat Veldwijk er was! En welk een eere voor Veldwijk, Gods kinderen te kunnen dienen in zoo groot leed en onder zoo zwaar kruis.

Op Veldwijks kerkhof gust het stof van Ds. de Moncourt. Doch wij staren hem na met blijdschap in het hart, want wij stemmen van harte in met het aangrijpende woord, dat zijn hooggeachte gade ons schreef:

„Het witte kleed der gerechtigheid van Christus en de palmtak der overwinning, door Hem die ons liefgehad heeft, sieren den voor ons onvergetelijken echtgenoot en Vader. Wij hopen hem eenmaal weer te zien, waar wij altijd zullen juichen, Gods bedoelingen zullen verstaan en nooit meer zullen weenen over het leed, dat hier ons deel was, maar ons toch nader bracht tot God".

Officieele Berichten.

Classis Breukelen.

Vergadering van de Classis Breukelen D. V. Donderdag 27 Mei.

Stukken voor het Agendum worden ingewacht tot 14 Mei aan het adres der roepende kerk van Tienhoven.

Namens den Raad dezer kerk,
Ds. A. C. HEIJ, *praeses*.
N. PIENEMAN, *scriba*.

Kort verslag van de vergadering der classe Amersfoort op 13 April 1915.

1. Ds. Meijnen opent de vergadering en gaat, na het lezen van Ps. 84, voor in gebed.

2. De credentie-brieven worden in orde bevonden. Aan diaken L. v. d. Voorst te Maartensdijk en aan diaken E. J. v. d. Meerten te Renswoude wordt keurstem verleend.

3. Naar toerbeurt is Ds. Meijnen praeses en Ds. Knoll assessor. De scriba Ds. van Arkel kan slechts kort de vergadering bijwonen; zijn scribaat wordt verder waargenomen door Ds. Munnik.

4. De notulen worden gelezen en goedgekeurd.

5. Een schrijven van een classe wordt voor kennisgeving aangenomen.

6. Wordt gelezen het besluit tot plaatselijke ineenssmelting van de beide kerken Amersfoort A en B, welks besluit ongewijzigd met alle stemmen wordt goedgekeurd, waarna de praeses zijn blijdschap uitspreekt over deze ineensmelting en met instemming van allen aan de kerk van Amersfoort 's Heeren zegen rijkelijk toewenscht.

7. In zake een bezwaar van een broeder te Oud-Loosdrecht gaat de classe met het gevoelen van den kerkeraad mede.

8. Komt aan de orde het voorstel-Amersfoort tot wijziging van de kerkelijke grens tusschen de prov. Utrecht en Gelderland, welke wijziging ook ingediend zal worden door de kerk van Barneveld op de cl. Apeldoorn, ten behoeve van de buurtschap Achteveld, opdat bij eventueele goedkeuring door de desbetreffende Part. Synoden, de cl. Amersfoort in overweging kan nemen, of in Achteveld tot het institueeren van een kerk kan worden overgegaan. De classis keurt deze grenswijziging goed, en besluit die door te zenden naar de Part. Synode van Utrecht, met advies die aan te nemen op voorwaarde, dat het tot bedoelde instituering kome.

9. Wordt tot opneming in de regeling voor de kerkvisitatie onder F. 5 aangenomen een voorstel van Bunschoten B, luidende: Komt in deze gemeente dubbele bedeeling voor, en zoo ja, achten de Diakenen het niet mogelijk deze te doen ophouden en te voorkomen".

10. Tot afgevaardigden naar de Part. Synode van Utrecht worden benoemd de predikanten: Ds. A. M. Donner, Ds. H. Teerink, Ds. R. de Jager primi; Ds. H. Munnik, Ds. J. Offringa en Ds. J. G. Meijnen sec. en de ouderlingen: J. Timmerman, J. van Schuppen, J. K. Wendt primi; G. v. d. Woerd, D. C. v. Stempvoort, A. Grootendorst, sec.

11. Regeling vacature-diensten:

Maartensdijk: Ds. Donner en Ds. de Jager; Oud-Loosdrecht: Ds. Knoll: Renswoude: Ds. Meijnen, Ds. van Arkel en Ds. Offringa; Veenendaal: Ds. Teerink, Ds. de Jonge en Ds. Munnik.

12. Bij de rondvraag naar Art. 41 wordt aan Baarn geadviseerd de 2e trap van censure op een lidmaat wegens zonde tegen het 4e wetgebod.

13. Baarn wordt aangewezen als roepende kerk voor de classis: Dinsdag 6 Juli e. k., waarop Ds. Munnik praeses zal zijn, en Amersfoort en Baarn worden benoemd voor approbatie van attestatien van Dienaren des Woords.

14. Sluiting door den assessor Ds. Knoll.

Namens de classe,
Ds. A. M. DONNER.

Amersfoort, 13 April 1915.

Buitenland.

Afrika. Behandeling van Duitsche zendelingen.

Van de Baptistische missie in Kameroen zijn nadere berichten ingekomen omtrent de behandeling die hare zendelingen van Engelsche zijde ondergingen. Deze missie onderhield zes hoofd- en 49 hulpstations. De gemeenten telden 3124 zwarte Christenen en 3623 leerlingen op de zendingsscholen. Toen de Engelschen het voorste gedeelte van Kameroen bezetten, werd dit door de Duitsche troepen zonder te vechten ontruimd. De Engelschen hebben zich echter aan de mannen en vrouwen des vredes met de wapenen vergrepen.

Na de overgave van Duala begon een wilde plundering. De Engelsche soldaten wedijverden daarin met de zwarte inboorlingen. Toen de laatsten al te „frech" werden, ontdeed men zich van de concurrentie der zwarten door eenigen van hen op vonnis van den krijgsraad te laten doodschieten. Maar het rooven duurde voort. Winkels, huizen, kerken, scholen, alles werd met gelijke grondigheid leeggemaakt en verwoest. De zendelingen moesten hun eigendom in het bezit van Engelsche soldaten zien. Toen de leider van het station Nyamtang uit zijn woning verwijderd werd, eischte een Engelsch officier door middel van een schriftelijk bevel van zijn overste hem de sleutels af. Kort daarop vernam hij door inboorlingen, dat alles opgebroken, ingepakt of aan zwarten verkocht was. Zijn runderkudde ter waarde van *f* 660 werd in beslag genomen. Hij kreeg geen quittantie. Hij mocht blijde zijn, zeide men, dat hij nog iets gered had.

Alle blanken die niet tot de Engelschen behoorden, werden aanstonds gevangen genomen.

Te Duala konden zij, nadat hunne namen waren opgenomen, weder naar hun huis wederkeeren. Daardoor werd bereikt, dat niemand zich van voorraad voor een lange afwezigheid voorzag. Om alle blanken meester te worden, werd op het grijpen van vijf leiders van zendingsposten aan de Sanagarivier een prijs gesteld. Deze werden daarop door inboorlingen overvallen, mishandeld en tegen contante betaling uitgeleverd.

De heer Lutz, leider der Bazelsche missie, protesteerde tegen het gevangen nemen van waardige zendelingen. Hij kon niet gelooven dat het christelijke Engeland de zending slechter zou behandelen dan men van de Heidenen te verwachten had. Zendeling Bender beriep zich bovendien op zijn Amerikaansch burgerschap. Het hielp niets. Alle blanken werden tezamen weggezonden. De mannen werden op voetmarschen door zwarte soldaten met getrokken sabel geescorteerd. De begeleidend officier verhaalde den stationsleider van Nyamtang onderweg met grooten ijver van Duitsche wreedheden tegen inboorlingen die hij gezien had. Te Duala werd door den Engelschen opperkommandant van den zendeling geëischt, dat hij alles op zou schrijven wat hij van wreedheden door Duitschers begaan wist. Na eenige aarzeling verklaarde hij, dat hij wilde opteekenen wat hij gezien had. „De inhoud van mijn schrijven", zoo verhaalde hij, „handelde over de schaamtelooze behandeling die mij en de andere zendelingen ten deel was gevallen. Hierop werd ik weder voorgeroepen en scherp gewaarschuwd, want mijne aanteekeningen waren een aanklacht tegen de Engelsche en Fransche soldaten en een verdachtmaking van het geheele kommando. Men had daarbij den treurigen moed nog een stap verder te gaan, en mij het uitzicht te openen, op den volgenden dag uit mijn gevangenschap te worden verlost, wanneer ik hun wensch vervulde en hun een bericht wilde zenden omtrent wreedheden, die door Duitsche troepen bedreven waren. Het spreekt van zelf dat ik dit niet doen kon. Onder de beschuldiging dat ik als Amerikaansch burger de neutraliteit geschonden en de Duitsche regeering in het bereiken van haar doeleinden had geholpen, zijn daarop mijn vrouw en ik als krijgsgevangenen naar Engeland gebracht. Zelfs nu nog grondt men mijn gevangenschap op mijn schending der neutraliteit."

De gevangenen werden ten deele op de kleine stoomboot „Bathurst" gebracht. Hierop liet de reinheid veel te wenschen over. De heeren moesten dag en nacht op het dek doorbrengen. Voor de dames werden kajuiten aangewezen, doch deze verkeerden in zoodanigen toestand, dat men zich zelven moest overwinnen om er in te slapen. Des middernachts werden wij gewekt en ging men een onderzoek instellen of wij geld bij ons hadden. Toen wij op het dek kwamen, had men zendeling Mártens al *f* 120 afgenomen; men had hem slechts 15 cents gelaten! In de eerste twee dagen kregen wij niets te eten. Op den derden dag werd proviand rondgedeeld, doch niet zooveel dat men zich verzadigd gevoelde. Den vierden dag kreeg ieder twee stuks scheepsbeschuit — te zamen ongeveer een vierde pond — en een gezouten haring, daar moesten wij een dag op teren. Later kregen we gezouten vleesch met rijst. Het water dat van dit vleesch afkookte, was groen en er bovenop zwommen de maden. Borden, kopjes, lepels en vorken waren er niet. Eenigen aten uit de holle hand, anderen gebruikten ledige blikjes, en uit oude planken werden lepels gesneden. Wij hadden een emaille bak gekregen en deze diende voor 22 personen voor het eten, het wasschen en het afwasschen. Weldra waren onder deze omstandigheden 18 personen ziek.

Aan de Goudkust werd ook de vrouw van den Zendeling Mártens, die tot hiertoe gezond geweest was, ziek. Zij werd steeds erger; de geneesheer die haar enkele malen aanzag, had slechts hatelijke opmerkingen wanneer hij haar liggend aantrof. In het ziekenhuis werd zij, terwijl zij steeds erger werd, door Engelsche pleegzusters niet beter behandeld. Twee zwarte krankenverpleegsters waren lief voor haar. Op 4 Dec. stierf zij, denkelijk aan ontsteking van de huid op het voorhoofd, ontstaan door chemische inwerking der zonnestralen. De Bazelsche Zending zorgde voor eene waardige begrafenis.

Aan de Goudkust werden de dames en kinderen op groote, vuile lastautomobielen geladen; zij werden door de inboorlingen bespuwd en met steenen geworpen. Voor het huis waren vier zwarte soldaten met geweer en bajonet geplaatst, die ons bij elke schrede, die wij deden, nakeken. Het was aan hen te zien, dat zij blijde waren de blanken te kunnen kommandeeren. Het eten werd door een neger gekookt. Er was veel onreinheid in; als men het zag, had men geen eetlust meer. Op die manier moesten de gevangenen die weken doorbrengen. Ten slotte werden alle blanken, ook Hollanders, Zwitsers, Amerikanen, uit Kameroen verdreven, tot wij 28 December aankwamen.

Dinsdag verlieten wij het schip. De echtparen werden weer gescheiden. Bij 40 te gelijk werden de bijna 250 heeren onder bewaking naar Engeland gevoerd om daar hunne vrouwen en kinderen niet meer te zien. De vrouwen kwamen in een herberg. Tot onze blijdschap kwamen later eenige heeren van het Amerikaansche consulaat, welke voor onze overbrenging naar Londen zorgden. Toen wij naar de herberg gereden werden, wierp een Engelsche jongen een doode rat, die hij eerst in vuil gewenteld had, een onzer dames in het gezicht. Ook werden wij met vuil en steenen geworpen. Na eenigen tijd werden de gevangenen naar Duitschland gezonden."

WINCKEL.

Voor Kinderen.

AAN VRAGERS.

Onlangs las ik in een vers op een onzer zeehelden uit de zeventiende eeuw o.a. deze regels:

Deez was de zeeklip, daar
Wie Hollands schat met vloten
Wou plunderen, 't hoofd weleer
Te berst op heeft gestooten.

Mij is dit niet duidelijk. Kunt u het ook uitleggen? P.

Mogelijk wel. De zeeheld hier bedoeld, wordt vergeleken bij een rots, waarop degenen die Holland willen berooven reddeloos vergaan.